

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของ

สหกรณ์การเกษตรในภาคเหนือตอนบน

**The Analyses of Efficiency and Factors Affecting Efficiency of
Agricultural Cooperatives in Upper Northern Thailand**

สมคิด แก้วทิพย์¹ และกฤษฎดา ภักดี²

Somkit Keawtip¹ and Krisda Bhackdee²

¹วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 50290

²คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพและกระบวนการพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยได้ทำการศึกษาสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 236 กลุ่ม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์เส้นโอบล้อมข้อมูล และแบบจำลองโพรบิตแบบเรียงลำดับ

ผลการวิจัย พบว่า ค่าประสิทธิภาพโดยรวมของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนอยู่ในระดับปานกลาง หรือประมาณ 0.4599 และเมื่อพิจารณาผลตอบแทนต่อขนาดการดำเนินงานของสหกรณ์ภายใต้ข้อสมมุติผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ และผลตอบแทนต่อขนาดที่เปลี่ยนแปลงได้ พบว่า สหกรณ์การเกษตรในภาพรวมมีผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ ผลตอบแทนต่อขนาดลดลง และผลตอบแทนต่อขนาดเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 9.32, 59.75 และ 30.93 ตามลำดับ

สำหรับผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพและกระบวนการพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคเหนือ พบว่า กำไร (ขาดทุน) สุทธิ สินทรัพย์รวม ระดับการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์การเกษตร การจัดสรรผลประโยชน์/สวัสดิการ/ผลกำไรของสหกรณ์การเกษตร มูลค่าของธุรกิจประเภทจัดหาสินค้า มูลค่าของธุรกิจประเภทรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร และมูลค่าของธุรกิจประเภทการแปรรูป มีนัยสำคัญต่อระดับประสิทธิภาพในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ระดับหนี้สินของสหกรณ์การเกษตรมีนัยสำคัญต่อระดับประสิทธิภาพในทิศทางตรงกันข้าม

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ, ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ, สหกรณ์การเกษตร

Abstract

The purposes of this research are 1) to analyze performance efficiency of agricultural cooperatives in the upper northern area and 2) to study the factors affecting efficiency and operational development processes of the agricultural cooperatives. The samples are 236 agricultural cooperatives in 8 provinces in the upper northern area and the tools for analyzing consist of the Data Envelopment Analysis (DEA) and the Ordered Probit Model.

The results reveal that the overall efficiency value of the agricultural cooperatives in the upper northern area is in the moderate level or approximates 0.4599. In addition, the consideration of the economies of scale under constant return to scale (CRS) and variable return to scale (VRS) assumptions represents that the overall agricultural cooperatives have 9.32 percent of constant return to scale (CRS), 59.75 percent of decreasing return to scale (DRS), and 30.93 percent of increasing return to scale (IRS).

In terms of the factors affecting efficiency and operational development processes of the agricultural cooperatives, the findings show that net profit (loss), total assets, level of potentiality development of agricultural cooperatives, benefit/welfare/profit allocation of agricultural cooperatives, value of commodity providing business value, value of agricultural product assembly business, and value of processing business have the significantly positive effects on the efficiency levels, whereas the debt levels of agricultural cooperatives has the significantly opposite effect on.

Keywords: Efficiency analysis, Factors affecting efficiency, Agricultural cooperatives